

GÜRCİSTAN'IN DÖNÜM NOKTASI: İSTİKRAR VE EGEMENLİK

Teoman Ertuğrul TULUN

Analist

Analiz No : 2024 / 25

25.12.2024

Bu yazı, ilk olarak AVİM tarafından 17 Aralık 2024te yayınlanan İngilizce bir makalenin çevirisidir. Makalenin çevrilmesine AVİM Çevirmeni Ahmet Can ÖKTEM katkıda bulunmuştur.

Bu çalışma Gürcistan'ı Avrasya coğrafyasında kritik bir bağlantı noktası olarak konumlandıran tarihsel ve güncel jeopolitik dinamikleri incelemektedir. Tartışmalı yabancı ajanlar yasasının ve seçimlerin ardından derinleşen siyasi krizin etkilerini incelemekte ve ABD, AB ve Rusya gibi başlıca dış aktörlerin Gürcistan'ın demokratik yörüngesinin şekillenmesindeki rolüne dair bir analiz sunmaktadır. Türkiye'nin ekonomik bağlar tesis edilmesi, askeri ve diplomatik destek yoluyla Gürcistan'ın istikrarına yönelik çok yönlü desteğini vurgulamakta ve Gürcistan'ın egemenliğine saygı gösterilmesine, bölgesel işbirliği ve istikrarı teşvik eden dengeli bir yaklaşıma duyulan ihtiyacı ortaya koymaktadır. AVİM, Kafkasya bölgesinin eşsiz kültürel ve jeopolitik mirasına saygı duyan bilinçli politika kararlarını savunarak, bu karmaşık dinamikler hakkında içerikli bilgiler sağlamayı sürdürecek, gerçeklere dayalı, kapsamlı analizler sunmaya devam edecektir.

Kafkasya bölgesi, özellikle de Güney Kafkasya, Türkiye ve daha geniş Avrasya coğrafyası için önemli bir jeopolitik öneme sahiptir. Avrupa ve Asya arasında önemli bir kavşak noktası olan bölge, medeniyetler arasında bir köprü ve kültürel, ekonomik ve siyasi etkileşimin bir bağlantı noktası olarak tarihsel açıdan stratejik bir odak noktası olmuştur.[1] Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), bölgesel dinamiklerin şekillenmesindeki önemli rolünün ve Türkiye'nin dış politika hedefleri üzerindeki potansiyel etkisinin farkında olarak, Kafkasya'daki gelişmelerle sürekli olarak yakından ilgilenegelmiştir.[2]

AVİM'in belirli bir konuda bir yorum veya analiz yayınlamamasının genellikle ilgisizlik veya bilgisizlikten kaynaklanmadığını belirtmek gerekir. Bu yaklaşım, daha ziyade, AVİM'in

benimsediği ve muhafaza etmeye devam ettiği Türk cumhuriyetçi akademik ve diplomatik geleneklerinden kaynaklanan ihtiyatlı gözlemleri yansıtmaktadır.

AVİM'in Kafkasya'daki meselelere yaklaşımı en iyi akademik dergilerinde, özellikle de Ermeni Araştırmaları dergisinde yirmi yılı aşkın süredir yayınlanan Olaylar ve Yorumlar yazı dizisinde görülmektedir. Gerçeklere dayalı analize olan bu bağlılık, AVİM'in Kafkasya bölgesinin karmaşık jeopolitik ortamına ilişkin iyi araştırılmış ve objektif görüşler sunma konusundaki kararlılığını vurgulamaktadır.[3]

Gürcistan ve Ekim 2024 parlamento seçimleri

Ekim 2024'teki parlamento seçimleri öncesinde Gürcistan'da siyasi gerilim ve kutuplaşma artmıştır. Milyarder Bidzina Ivanishvili liderliğindeki iktidardaki Gürcü Rüyası partisi seçimleri barış ve savaş arasında bir seçim şeklinde tarif etmiş, muhalefet ise Batı demokrasisi ile Rus otoriterliği arasında bir seçim olarak sunmuştur. Seçim öncesi döneme, geniş çaplı protestolara yol açan tartışmalı yabancı ajanlar yasası da dâhil olmak üzere, demokratik gerilemeye ilişkin endişeler damgasını vurmuştur.[4]

Seçimlerden önceki aylar birkaç önemli olay ve artan gerilim ile geçmiştir. Şubat 2024'te Irakli Kobakhidze iktidardaki Gürcü Rüyası partisinden yeni Başbakan olarak onaylanmıştır. Liderlikteki bu değişiklik, Avrupa Birliği ile ilişkilerin gerildiği bir bağlamda gerçekleşmiştir. Haziran 2024'te Avrupa Konseyi, Gürcistan'ın AB'ye katılım sürecinin demokratik gerileme iddiaları nedeniyle fiilen durdurulduğunu açıklamıştır. Bu karar, uluslararası örgütler ile ABD ve AB yanlısı sivil toplum grupları üzerinde daha sıkı kontroller getiren ve Rusya'dan esinlendiği iddia edilen yabancı ajanlar yasasının Haziran ayında yürürlüğe girmesinin ardından gelmiştir. Yasanın yürürlüğe girmesi, ABD ve AB ile daha yakın ilişkileri destekleyen Gürcüler tarafından geniş çaplı protesto gösterilerine yol açmıştır.[5]

Bu dönemde uluslararası gerilim de tırmanmıştır. ABD Temmuz ayında Gürcistan'a 95 milyon dolarlık mali yardımı askıya almış ve Eylül ayında Gürcü yetkililere ve sağcı aktivistlere mali ve vize yaptırımları uygulamıştır. Benzer şekilde, AB de Gürcistan'ın AB'ye katılım sürecini dondurmuş ve Gürcistan Savunma Bakanlığı'na yaptığı 30 milyon Avroluk yardımı kesmiştir. Bu eylemler, Gürcistan'ın demokratik yörüngesi ve Batı'nın istekleri ile Rusya'nın etkisi arasında denge kurması konusunda artan uluslararası endişeyi yansıtmıştır.[6]

İlk kez 26 Ekim 2024 tarihinde gerçekleştirilen parlamento seçimleri tam nispi bir sistemle gerçekleştirilmiştir. Resmi sonuçlara göre, Gürcü Rüyası oyların yaklaşık %54'ünü alarak zafer kazanmış ve 150 parlamento sandalyesinin 89'unu elde etmiştir. Ancak muhalefet partileri ve uluslararası gözlemciler, seçmenlere yönelik caydırma, oy pusulalarının doldurulması ve diğer usulsüzlük iddialarına atıfta bulunarak, seçim sürecinin dürüstlüğü konusunda önemli endişeler dile getirmişlerdir.[7]

Seçimlerin ardından Gürcistan derinleşen bir siyasi krizin içine sürüklenmiştir. Dört ana muhalefet koalisyonu seçim sonuçlarını reddederek yeni parlamentonun meşruiyetini

tanımayı reddetmiştir. Daha önce Fransa vatandaşı olan Cumhurbaşkanı Salome Zourabichvili, daha önce görülmemiş bir şekilde, seçim sonucunu tanımayı reddetmiş ve bunu gayrimeşru olarak nitelendirerek yeni seçim çağrısında bulunmuştur. Göstericilerin seçim adaleti ve hükümetin istifasını talep ettiği kitlesel protestolar ülke genelinde patlak vermiştir.[8]

ABD ve AB de dâhil olmak üzere uluslararası toplum, seçimlerle ilgili soruşturmalar başlatarak siyasi krize rol oynamıştır.[9] Avrupa Birliği, AB sürecini dondurarak krizi derinleştirmiş ve Gürcistan'ın Avrupa-Atlantik entegrasyon beklentileri ve jeopolitik yönelimi hakkında sorular yaratarak bölgesel istikrarı potansiyel olarak etkilemiştir.[10]

Gürcistan'ın Günümüze Kadar Olan Gelişimi

Güney Kafkasya'nın önemli ülkelerinden biri olan Gürcistan, son yıllarda karmaşık bir jeopolitik ortamda hareket etmektedir. Ülkenin stratejik konumu ve Avrupa-Atlantik entegrasyonuna yönelik istekleri, onu bölgesel dinamiklerin ve uluslararası ilginin merkezine yerleştirmiştir. Gürcistan, ekonomik kalkınma ve daha fazla güvenlik için bir yol olarak gördüğü AB ile aktif bir şekilde daha yakın bağlar kurmaya çalışmaktadır. Haziran 2022'de Avrupa Konseyi Gürcistan'a Avrupa perspektifi vermiş. AB üyeliği olasılığını tanımıştır.[11]

Jeopolitik zorluklara rağmen, Gürcistan ekonomik kalkınma alanında önemli adımlar atmıştır. Ülke, iş ortamını geliştirmek ve yabancı yatırımları çekmek için reformlar uygulamıştır. Turizm, tarım ve transit ticaret Gürcistan ekonomisinin önemli sektörleri haline gelmiştir.[12] Gürcistan, Ukrayna, Azerbaycan ve Moldova'nın dâhil olduğu GUAM Demokrasi ve Ekonomik Kalkınma Örgütü gibi bölgesel girişimlere aktif olarak katılmaktadır. Söz konusu çabalar, bölgedeki ekonomik işbirliğini ve enerji güvenliğini arttırmayı amaçlamaktadır.[13]

İstikrarsızlaştırma ve Yeniden İstikrar Sağlama: Jeopolitik Bir Strateji

Gürcistan'ın mevcut siyasi durumu, ülkenin gidişatını kendi stratejik çıkarları doğrultusunda etkilemeye çalışan başlıca aktörlerle birlikte, yerel ve uluslararası güçlerin karmaşık bir etkileşimini yansıtmaktadır. Gürcistan'da devam eden protestoları ve siyasi gerilimi, dış güçlerin mevcut toplumsal bölünmelerden faydalanarak ve farklı uyuşmazlıklar yaratarak ülkenin geleceğini şekillendirmeye çalıştığı rekabet halindeki jeopolitik emeller merceğinden görmek mümkündür.

ABD, AB, Birleşik Krallık ve Rusya gibi büyük aktörler, Gürcistan gibi ülkelerdeki çıkarlarını ilerletmek için önce istikrarsızlaştırma ve ardından yeniden istikrara kavuşturma stratejisini sıkça kullanmaktadırlar.[14] Bu yaklaşım birkaç aşamadan oluşmaktadır. İlk aşama istikrarsızlaştırmadır. Genellikle mevcut siyasi düzeni zayıflatmak amacıyla iç gerilim yaratmayı veya şiddetlendirmeyi amaçlar. Ardından tez (mevcut durum), antitez (karşı konum) ve sentez (istenen sonuç) oluşturmak için bir tür Diyalektik Süreç devreye

girer. Varılmak İstenen sonuç, siyasi ortamı kendi tercihlerine göre yeniden şekillendirerek bir istikrar yaratmak hedefine yöneliktir.

Gürcistan örneğinde bu süreç, yabancı ajanlar yasasına karşı devam eden protestolarda ve Batı yanlısı ve Rusya yanlısı güçler arasındaki daha geniş kapsamlı zıtlaşmada açıkça görülmektedir.[15] Aslında, Gürcistan'ın yabancı ajanlar yasasını geçirmeye yönelik son girişimleri, ulusal egemenlik, sivil toplum ve uluslararası ilişkiler arasındaki karmaşık etkileşimi vurgulayarak, önemli tartışmalara ve protestolara yol açmıştır.

Gürcistan'ın Yabancı Ajan Yasası ve Yabancı Ajan Yasalarının Tarihsel Bağlamı

Gürcistan hükümeti, tartışmalara yol açan yabancı ajanlar yasasını yoğun tepki ve protestolara rağmen çıkartmıştır.[16] Yasa, fonlarının %20'sinden fazlasını yurt dışından alan kuruluşların yabancı bir gücün çıkarlarını gözeten bir kuruluş olarak kayıt yaptırmalarını gerektirmektedir.[17] Buna uyulmaması halinde, kuruluşların ciddi miktarda para cezasına çarptırılması ve kapatılması söz konusu olabilecektir.[18]

Yabancı ajan kayıt yasası kavramının çok yeni ve daha önce kullanılmayan bir yaklaşım olmadığını belirtmek gerekir. Her ne kadar Gürcistan'daki son yabancı ajanlar yasası Rusya'daki benzer yasalarla karşılaştırmalara yol açmış olsa da, bu tür yasaların yeni bir kavram olmadığını hatırlamakta yarar bulunmaktadır. ABD, 1938 yılında Yabancı Ajanlar Kayıt Yasası (FARA) ile bu yaklaşıma öncülük etmiştir.[19] Başlangıçta Nazi propagandasıyla mücadeleyi amaçlayan FARA, yabancı çıkarları temsil eden kişilerin ABD hükümetine kaydolmasını ve faaliyetlerini açıklamasını talep etmiştir. Zaman içinde yasa, yabancı kuruluşların siyasi faaliyetlerine ve lobicilik çalışmalarına daha geniş bir şekilde odaklanmak üzere gelişmiştir.[20]

Gürcistan'ın İstikrarı ve Kalkınmasında Türkiye'nin Çok Yönlü Rolü

Türkiye'nin çeşitli alanlarda Gürcistan'ın istikrarı ve kalkınmasındaki önemli rolünün altını çizmek çok önemlidir. Bu bağlamda, bu bölümde Türkiye-Gürcistan ilişkilerinin ekonomik, sosyal, askeri ve siyasi boyutları incelenerek, Türkiye'nin Gürcistan için önemi vurgulanacaktır.

Türkiye, 2019 yılında 1,85 milyar dolara ulaşan ikili ticaret hacmiyle, Gürcistan'ın en büyük ticaret ortağı haline gelmiştir. Türk şirketleri Gürcistan'da 4,8 milyar dolar değerinde 258 proje tamamlayarak, kayda değer bir ekonomik faaliyet sergilemiştir. İki ülke arasında imzalanan serbest ticaret anlaşması, ekonomik iş birliğini daha da kolaylaştırarak, Türkiye'nin Gürcistan'ın birincil ticaret ortağı olmasını sağlamıştır.[21]

Türk yatırımları inşaat, ulaşım, telekomünikasyon, bankacılık, enerji, gıda endüstrisi, turizm ve tarım dâhil olmak üzere, Gürcistan ekonomisinin çeşitli sektörlerini kapsamaktadır. Bu çeşitlendirilmiş yatırım portföyü, Gürcistan'ın ekonomik büyümesine ve kalkınmasına önemli katkı sağlamaktadır.[22]

Özellikle enerji sektörü, Türkiye ve Gürcistan arasında önemli bir iş birliği alanı olmuştur. Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) petrol boru hattı ve doğal gaz taşımacılığına yönelik Güney Kafkasya Boru Hattı (SCP) yalnızca ekonomik bağları güçlendirmekle kalmamış, aynı zamanda Gürcistan'ın bölgenin enerji alanındaki stratejik önemini de arttırmıştır.[23]

Vizesiz geçiş ve ulusal kimlik belgeleriyle seyahat edebilme imkânı, Türkiye ile Gürcistan halkı arasında güçlü bağlar kurulmasını sağlamıştır. Bu hareket kolaylığı turizmin artmasına yol açmış ve 2015 yılında yaklaşık 2 milyon Gürcü turist Türkiye'yi ziyaret etmiştir. Bu tür etkileşimler, iki ülke arasındaki kültürel alışverişi ve karşılıklı anlayışı geliştirmektedir.[24]

Türkiye, Gürcistan'ın savunma kapasitesinde önemli bir rol oynamaktadır. Lazer mesafe ölçerler ve mühendislik ekipmanları da dâhil olmak üzere, son dönemde yapılan askeri destek, Türkiye'nin Gürcistan'ın askeri hazırlık düzeyini yükseltme konusundaki kararlılığını göstermektedir. Ayrıca Türkiye, NATO-Gürcistan Paketi girişimlerinin uygulanmasına önemli katkılarda bulunarak, Gürcistan'ın Avrupa-Atlantik hedeflerini pekiştirmektedir.[25]

Siyasi açıdan Türkiye, Gürcistan'ın egemenliğini ve toprak bütünlüğünü devamlı olarak desteklemektedir. Bu destek, özellikle Rusya ile olan karmaşık ilişkileri dolayısıyla, Gürcistan için hayati önem taşımaktadır. Türkiye'nin bir NATO üyesi olması ve stratejik konumu, Türkiye'yi Gürcistan için bölgesel dengenin korunmasında önemli bir müttefik haline getirmektedir.[26]

Türkiye tarafından önerilen Kafkasya İstikrar ve İşbirliği Platformu, Türkiye'nin arabulucu ve istikrar sağlayıcı bir güç olarak rolünü vurgulayarak, bölgede barış ve istikrarı teşvik etmeyi amaçlamıştır. Ayrıca Türkiye'nin Gürcistan'ın Avrupa-Atlantik entegrasyonu hedeflerine verdiği destek, uluslararası sahnede önemli bir diplomatik dayanak sağlamaktadır.[27]

İstikrar ve Egemenliğe Duyulan İhtiyaç

Tüm tarafların Gürcistan'ın egemenliğine saygı göstermesi gerekmektedir. Dış aktörler Gürcistan'ın iç işlerine karışmaktan kaçınmalı ve Gürcistan halkının kendi yolunu belirlemesine izin vermelidir.

Tüm dış aktörler ve onların iç ortakları, ekonomik kalkınma yolunda ilerleyen Gürcistan halkının sorunların barışçıl bir şekilde çözülmesine ihtiyaç duyduğunu anlamalıdır. Gürcistan halkının isteklerini dikkate alan ve Gürcistan'ın Güney Kafkasya'daki bölgesel istikrar için önemini kabul eden mevcut gerginliklere barışçıl bir çözüm bulunmasını teşvik etmek gerekmektedir. Ayrıca, demokratik değerleri ve bölgesel iş birliğini teşvik ederken, Gürcistan'ın egemenliğine saygı gösteren dengeli bir yaklaşımı savunmak, söz konusu barışçıl yollara örnektir.

Sonuçta, Gürcistan'daki gelişmeler, Güney Kafkasya'nın jeopolitiğini şekillendiren iç hedefler ve dış etkilerin karmaşık dengesinin bir örneğidir. Gürcistan'ın egemenliğine

saygı göstermenin önemini vurgularken, bölgesel istikrardaki kilit rolünü de kabul etmek gerekmektedir. Gürcistan'da Ekim 2024'te yapılan parlamento seçimleri sırasında karşılaşılan zorluklar, Gürcistan halkının iradesini gerçek anlamda yansıtan şeffaf ve demokratik bir sürece duyulan ihtiyacın altını çizmektedir. Gürcistan Avrupa-Atlantik entegrasyonu yolunda ilerlemeye devam ederken, hem yerel, hem de uluslararası tüm tarafların ekonomik büyümeyi ve bölgesel iş birliğini teşvik eden istikrarlı ve demokratik bir ortamı desteklemeleri elzem olmaya devam etmektedir.

Bu bağlamda AVİM'in bu karmaşık dinamiklerin anlaşılmasına yardımcı olan, Kafkasya bölgesinin eşsiz, kültürel ve jeopolitik mirasına saygı duyan, bilinçli politik kararların alınmasına katkıda bulunan, aydınlatıcı, ve gerçeklere dayalı analizler sunmaya devam etmekteki kararlığını yinelemek isteriz.

**Görsel: Tbilisi Local Guide*

[1] "South Caucasus: Global, Geopolitical and Security Significance," Topchubashov Center, Erişim tarihi 15 Aralık 2024, https://top-center.org/en/reports/3496/south-caucasus-global-geopolitical-and-security-significance.

[2] "AVİM Hakkında," Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Erişim tarihi 15 Aralık 2024, https://avim.org.tr/tr/Menu/AVIM-Hakkinda.

[3] "AVİM 2023 Yıllık Rapor," Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), 2023, https://avim.org.tr/tr/Rapor/AVIM-2023-YILLIK-RAPOR-ANNUAL-REPORT ; Kılıç, Alev. OLAYLAR VE YORUMLAR. Ermeni Araştırmaları, no. 74 (Kasım 2024): 9-64.

[4] European Parliamentary Research Service, "Georgia's 2024 Parliamentary Elections: Implications for EU Relations," Briefing, European Parliament, 10 Aralık 2024, https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2024)762474.

[5] Shen, Dennis. "Georgian Election Results May Challenge Nation's Socio-Political Stability." The Loop (blog). European Consortium for Political Research, 30 Ekim 2024. https://theloop.ecpr.eu/georgian-election-results-may-challenge-nations-socio-political-stability/.

[6] Kvashilava, Beka. "The 2024 Elections in Georgia: Descent into Hegemonic Authoritarianism." Heinrich-Böll-Stiftung European Union, 29 Ekim 2024. https://eu.boell.org/en/2024/10/29/2024-elections-georgia-descent-hegemonic-authoritarianism.

[7] European Parliamentary Research Service, "Georgia's 2024 Parliamentary Elections: Implications for EU Relations," Briefing, European Parliament, 10 Aralık 2024, https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2024)762474 ; "Georgia Crisis Deepens as Government Set to Name Far-Right President," Voice of America, 5 Aralık 2024, https://www.voanews.com/a/georgia-crisis-deepens-as-government-set-to-name-far-right-president-/7900086.html ; Thomas de Waal, "Georgia's Disputed Elections: What Comes Next?" Carnegie Endowment for International Peace, 30 Ekim 2024, https://carnegieendowment.org/russia-eurasia/politika/2024/10/georgia-elections-results?lang=en ; "Georgia Thrown into Political Turmoil after Disputed Parliamentary Elections," France 24, 27 Ekim 2024, https://www.france24.com/en/europe/20241027-georgia-thrown-into-political-turmoil-after-disputed-parliamentary-elections

[8] "Georgia Crisis Deepens as Government Set to Name Far-Right President," Voice of America, 5 Aralık 2024, https://www.voanews.com/a/georgia-crisis-deepens-as-government-set-to-name-far-right-president-/7900086.html ; "Georgia Crisis Deepens as Government Set to Name Far-Right President," Voice of America, 5 Aralık 2024, https://www.voanews.com/a/georgia-crisis-deepens-as-government-set-to-name-far-right-president-/7900086.html ; "Georgian Election 2024: Protests Erupt Amid Political Controversy," Evrim Ağacı, 29 Ekim 2024, https://evrimagaci.org/tpg/georgian-election-2024-protests-erupt-amid-political-controversy-89251.

[9] "Georgia Crisis Deepens as Government Set to Name Far-Right President," Voice of America, 5 Aralık 2024, https://www.voanews.com/a/georgia-crisis-deepens-as-government-set-to-name-far-right-president-/7900086.html.

[10] Thomas de Waal, "Georgia's Disputed Elections: What Comes Next?" Carnegie Endowment for International Peace, 30 Ekim 2024, https://carnegieendowment.org/russia-eurasia/politika/2024/10/georgia-elections-results?lang=en.

[11] Giuliano Bifolchi, "North Caucasus Monitoring," SpecialEurasia, 13 Haziran 2023, https://www.specialeurasia.com/2023/06/13/north-caucasus-monitoring/.

[12] "Güney Kafkasya Ülkeleri İle İlişkiler," Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, Erişim tarihi 15 Aralık 2024, https://www.mfa.gov.tr/turkiye_nin-guney-kafkasya-ulkeleriyle-iliskileri.tr.mfa.

[13] "AVİM 2023 Annual Report," Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), 2023, https://www.academia.edu/113689728/AV%C4%B0M_2023_YILLIK_RAPOR_ANNUAL_REPORT .

[14] Topchubashov Center. "South Caucasus: Global, Geopolitical and Security Significance." Erişim tarihi 15 Aralık 2024. https://top-center.org/en/reports/3496/south-caucasus-global-geopolitical-and-security-significance

; Abbasbeyli, Agalar. "Caucasus in the World Politics." Akademik Bakış Dergisi 64 (Kasım-Aralık 2017): 48-56. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/438372.

[15] Bifolchi, Giuliano. "North Caucasus Monitoring." SpecialEurasia, 13 Haziran 2023. https://www.specialeurasia.com/2023/06/13/north-caucasus-monitoring/; Stronski, Paul. "The South Caucasus Turns Away from Russia Toward the Middle East." Carnegie Endowment for International Peace, Şubat 2024. https://carnegieendowment.org/russia-eurasia/politika/2024/02/south-caucasus-turns-away-from-russia-toward-middle-east?lang=en.

[16] "Georgia's 'Foreign Agents' Bill: What's the Controversy About, What's Next?," Al Jazeera, 15 Mayıs 2024, https://www.aljazeera.com/news/2024/5/15/georgias-foreign-agents-bill-whats-the-controversy-about-whats-next.

[17] "Georgia Parliament Pushes Through 'Foreign Agents' Law," Deutsche Welle, 15 Aralık 2024, https://www.dw.com/en/georgia-parliament-pushes-through-foreign-agents-law/a-69206864.

[18] "Georgia's 'Foreign Agents' Bill: What's the Controversy About, What's Next?," Al Jazeera, 15 Mayıs 2024, https://www.aljazeera.com/news/2024/5/15/georgias-foreign-agents-bill-whats-the-controversy-about-whats-next.

[19] Jacob R. Straus, "Foreign Agents Registration Act (FARA): Background and Issues for Congress," Congressional Research Service, 30 Haziran 2020, https://sgp.fas.org/crs/misc/R46435.pdf.

[20] Ella Sohn, "Foreign Agents Laws: How a WWII-Era U.S. Law Is Taking on New Forms Domestically and Abroad," The Roundtable (blog), Penn Undergraduate Law Journal, 20 Mayıs 2023, https://www.pulj.org/the-roundtable/foreign-agents-laws-how-a-wwii-era-us-law-is-taking-on-new-forms-domestically-and-abroad.

[21] Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, "Gürcistanın Ekonomisi," Erişim tarihi 17 Aralık 2024, https://www.mfa.gov.tr/gurcistan-ekonomisi.tr.mfa; Yelda Karadağ, "Türkiye-Georgia Relations: A Model Partnership in the Caucasus," Journal of Balkan and Near Eastern Studies 24, no. 2 (2022): 265-281, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2009175.

[22] Murat Yorulmaz, "Türkiye-Gürcistan İlişkileri: İşbirliği Alanları, Sorunlar ve Çözüm Önerileri," Karadeniz Araştırmaları 14, no. 55 (2017): 31-48, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/382303.

[23] Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, "Gürcistanın Ekonomisi," Erişim tarihi 17

Aralık 2024, https://www.mfa.gov.tr/gurcistan-ekonomisi.tr.mfa.

[24] Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, "Gürcistanın Ekonomisi," Erişim tarihi 17 Aralık 2024, https://www.mfa.gov.tr/gurcistan-ekonomisi.tr.mfa.

[25] Daily Sabah, "Türkiye makes military donation to Georgia," 17 Ocak 2021, https://www.dailysabah.com/politics/diplomacy/Türkiye-makes-military-donation-to-georgia ;

[26] Murat Yorulmaz, "Türkiye-Gürcistan İlişkileri: İşbirliği Alanları, Sorunlar ve Çözüm Önerileri," Karadeniz Araştırmaları 14, no. 55 (2017): 31-48, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/382303.

[27] Yelda Karadağ, "Türkiye-Georgia Relations: A Model Partnership in the Caucasus," Journal of Balkan and Near Eastern Studies 24, no. 2 (2022): 265-281, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2009175.

Yazar Hakkında :

Teoman Ertuğrul Tulun , Avrasya İncelemeleri Merkezi'nde (Ankara) analisttir. Dr. Teoman Ertuğrul Tulun, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi doktorasını Ankara İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi'nde tamamladı. Avrupa Birliği Çalışmaları, Küreselleşme, Yabancı Düşmanlığı, Nefret Söylemi Çalışmaları ve Uluslararası İlişkiler *alanlarında çalışmalar yapmaktadır.*

Atıfta bulunmak için: TULUN, Teoman Ertuğrul. 2026. "GÜRCİSTAN'IN DÖNÜM NOKTASI: İSTİKRAR VE EGEMENLİK." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2024 / 25. Aralık 25. Erişim Kasım 08, 2026. https://www.avimbulten.org/tr/Analiz/GURCİSTAN-IN-KRITIK-KAVSAKLARI-I-İSTİKRAR-VE-EGEMENLİK

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır